

Betreft : reactie op internetconsultatie Wijziging Wet Markt en Overheid

Excellentie, Geachte heer Wiebes,

Graag reageren wij op de internetconsultatie van het voorontwerp tot wijziging van de “wet markt en overheid”.

De Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (hierna: de NRTO) is de brancheorganisatie voor privaat gefinancierde opleiders. Een brancheorganisatie met meer dan 300 leden in een netwerk van zo’n 3000 opleidingsinstituten die jaarlijks zo’n 1,3 miljoen mensen opleiden. De branche kent een omzet van 3,4 miljard per jaar. Het betreft aanbieders van (taal-)trainingen, branche- en functiegerichte opleiders, overheidserkende vmbo/havo/vwo, mbo en hbo opleidingen. Ook exameninstituten en aanbieders van online opleidingen zijn lid van de NRTO. Leden van de NRTO hebben onder andere veel hinder van bekostigde HBO instellingen die steeds meer private activiteiten ontplooiën.

Zorgpunten:

- Hoe zorgen we ervoor dat belastinggeld niet wegleekt naar de private activiteiten van bekostigde instellingen. Wij vragen ons hardop af hoe bekostigde instellingen überhaupt private activiteiten kunnen ontplooiën (staat de bekostigde instelling garant met belastinggeld? Is er belastinggeld weggelekt? Zelfs als er bijna geen investeringen nodig zijn dan worden er toch nog flyers gedrukt voor de private tak, de website aangepast etc.).
- Thans is de controle op het in rekening brengen van de integrale kostprijs door bekostigde instellingen bij private activiteiten naar het ons voorkomt minimaal en ondoorzichtig. Hoe zorgen we ervoor dat er een gelijk speelveld ontstaat tussen de bekostigde instellingen met private activiteiten en ‘echte’ private ondernemingen?

De Wet Markt en Overheid is in 2012 in werking getreden en heeft als doel: het creëren van zo gelijk mogelijke concurrentieverhoudingen tussen enerzijds overheden die als aanbieder van goederen en diensten aan derden optreden en anderzijds private ondernemingen. Hoe wordt voorkomen dat door de overheid gesubsidieerde onderwijsinstellingen de markt verstoren met andere commerciële activiteiten? De Wet markt en Overheid zou van toepassing moeten zijn.

Onderzoek: het Ministerie van Economische Zaken heeft in 2015 een eindrapport gepubliceerd inzake de evaluatie Wet Markt en Overheid 2012-2015. Het onderzoek is uitgevoerd door: Ecorys Nederland B.V. en Bird & Bird LLP Nederland. Klik [HIER](#) voor het eindrapport:

Enkele passages uit het eindrapport van het Ministerie van Economische Zaken:

“De onderwijsuitzondering:

- In de wet zijn de (openbare) onderwijsinstellingen uitgezonderd, waardoor ook alle activiteiten die zij uitvoeren (zowel onderwijs als onderzoek) uitgezonderd zijn. Door middel van sectorale afspraken zijn gedragsregels afgesproken (pagina 5/ PDF pagina 9)*
- Dat maakt het moeilijk vast te stellen in welke mate er sprake is van mogelijk concurrentieverstorende activiteiten (pagina 5. PDF pagina 9)*
- Uit het voorgaande blijkt dat de sectorspecifieke regels voor de onderwijssector een andere focus hebben dan de wet MenO – de sectorspecifieke regels zijn gericht op het voorkomen van het weglekken van publieke middelen en niet op het voorkomen van ongelijke concurrentievoorwaarden (pagina 5/6. PDF pagina 9/10)*
- We concluderen dat er ruimte is om de bescherming tegen concurrentieverstoring in de onderwijssector te verbeteren. Redenen hiervoor zijn de focus van de sectorspecifieke regels op de risico’s van het weglekken van publieke middelen (en niet op gelijke concurrentievoorwaarden), het ontbreken van een aantal gedragsregels in de sectorregels die wel in de Wet MenO zijn opgenomen en de klachten die ondernemers hebben over onderwijs- en onderzoeksactiviteiten (pagina 6 /PDF pagina 10).*
- De meeste concurrentie wordt door ondernemers ervaren vanuit de gemeenten. De grootste concurrentie wordt ervaren met een of meerdere gemeente(n). Daarnaast worden ook de onderwijsinstellingen (met name HBO) vaak genoemd als concurrent (pagina 27/PDF pagina 31).*
- Een aanzienlijk deel van de in onze enquête ondervraagde (private) aanbieders van opleidingen en trainingen ervaart (sterke) concurrentie van overheden (circa 60%), waarvan een groot deel ook stelt hinder te ervaren (84%). Belangrijke vormen van ervaren ongelijke concurrentie zijn het hanteren van tarieven onder de kostprijs van de ondernemer en de verschillen in fiscale wet- en regelgeving (pagina 42/PDF 46).*
- Uit het voorgaande blijkt dat de sectorspecifieke regels voor de onderwijssector een andere focus hebben dan de wet MenO – de sectorspecifieke regels zijn gericht op het voorkomen van het weglekken van publieke middelen en niet op het voorkomen van ongelijke concurrentievoorwaarden. Dit leidt ertoe dat er minder aandacht is voor de effecten op de markt van activiteiten van onderwijsinstellingen..... Vanuit het perspectief van de doelstelling van de Wet MenO, kent de sectorregulering echter hiaten en is daarmee in beginsel niet (volledig) effectief is om concurrentievervalsing tegen te gaan (pagina 42/PDF 46).*

Regeerakkoord en voorbeelden:

Recentelijk is het regeerakkoord: “Vertrouwen in de toekomst 2017 – 2021” verschenen, met daarin twee relevante passages (pagina 34):

- Om oneigenlijke en ongewenste concurrentie tussen overheden en private partijen te voorkomen, zal de algemeen belang bepaling in de Wet Markt en Overheid worden aangescherpt. Voor activiteiten die door overheden ontplooid worden en die anders niet of onvoldoende door*

marktpartijen worden aangeboden, zoals sport, cultuur, welzijn en reïntegratiediensten, blijft er een mogelijkheid om deze door overheden te verzorgen.

- *Bij de keuze tussen het al dan niet uitbesteden van activiteiten door de Rijksoverheid zullen bedrijfseconomische en maatschappelijke overwegingen in beschouwing genomen worden.*

Uit het regeerakkoord volgt dat overheden activiteiten mogen blijven verzorgen, die anders niet of onvoldoende door marktpartijen worden aangeboden, zoals sport, cultuur, welzijn en reïntegratiediensten. Hieruit volgt logischerwijs dat bekostigde onderwijsinstellingen bekostigd onderwijs mogen blijven aanbieden doch geen privaat (gefinancierd) onderwijs. Dat is ook niet nodig; aan de aanbodzijde van de markt voor postinitieel onderwijs is geen sprake is van marktfalen, er is voldoende en een divers aanbod van privaat postinitieel onderwijs. Dit blijkt uit het SEO economisch onderzoek van Prof. dr. Barbara Baarsma klik [HIER](#).

Het risico op weglekken van publieke middelen, belangenverstrengeling en oneerlijke concurrentie, is te groot. Een eerste stap zou zijn om onderwijs gewoon onder de wet Markt en Overheid te laten vallen waardoor een onafhankelijke en objectieve toezichthouder, de ACM, zijn taak kan uitoefenen. Voorbeelden van trainingen en cursussen die bekostigde instellingen onder hun private vlag aanbieden zijn: coaching, time-management, persoonlijk leiderschap, ondernemerschap. Dit zijn cursussen die niet onder de bekostigingsdoelstelling van de overheid vallen. Maar ook (delen van) overheidserkende mbo of hbo opleidingen worden privaat aangeboden. Onduidelijk is hoe locatiekosten, docenten in dienst, planningskosten, etc. worden doorbelast. Private partijen bieden tal van dit soort cursussen aan.

Wat is ons voorstel?

De met publiek geld bekostigde onderwijsinstellingen zijn nu als geheel uitgezonderd van de wet markt en overheid. De ACM kan niet optreden tegen oneerlijke concurrentie tussen deze onderwijsinstellingen en marktpartijen die met private middelen onderwijs aanbieden. Wij hebben vertrouwen in de ACM als toezichthouder dat zij de misstanden bij de bekostigde onderwijsinstellingen met private activiteiten wel kunnen en durven aan te pakken. Het zou daarom wenselijk zijn om in de Wet Markt en Overheid niet onderwijsinstellingen als geheel uit te zonderen van de werking van de Mededingingswet, maar door alleen de bekostigde activiteiten uit te zonderen. Alleen dan ontstaat een gelijk speelveld voor alle partijen die onderwijs aanbieden, buiten het door de overheid bekostigde domein.

Met vriendelijke groet,

Ria van 't Klooster
Directeur

